

BEKNOPTTE GESCHIEDENIS

Heijnis & Schipper Drukkerij

Boekhandel Heijnis aan de Lagedijk anno 1869, rechts was een steeg tussen huisnr, 158 en 160.

De drukkerij is opgericht in 1821 en is inmiddels het oudste grafische bedrijf in een ruime cirkel rond de Zaanstreek. Drukkerij Heijnis is opgericht door Jan Heijnis Teuniszoon; in eerste aanzet als boekhandel maar vanaf 1823 ook als drukkerij. Jan Heijnis heeft veel samengewerkt met de Zaanse burgemeester en schrijver Jacob Honig Jansz. Jr., uit welke samenwerking o.m. de Zaanlandsche Jaarboekjes zijn voortgekomen. Ook de bekende socialist Ferdinand Domela Nieuwenhuis liet bij Heijnis brochures drukken. Dit omdat het bedrijf hem welgezind was. Naar verluid heeft hij ooit vanaf het dak van de drukkerij 'het volk' toegesproken. Jan Heijnis Tsz. overleed in 1879, waarna zijn ongetrouwde dochters het bedrijf nog een aantal jaren voortzetten.

Eind 19e eeuw kwam het bedrijf in handen van Klaas Woudt, die er tot dan meesterknecht was. Gedurende drie generaties zou het bedrijf in handen van zijn familie blijven. In de eerste helft van de twintigste eeuw had de drukkerij een bekende toneeluitgeverij

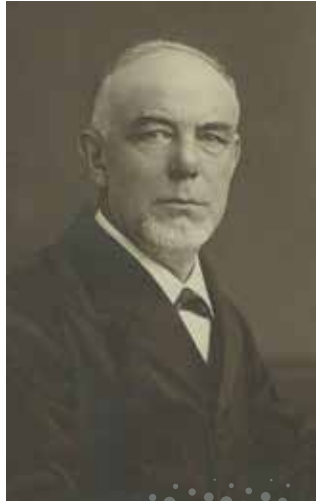
met meer dan 400 titels. Later (jaren vijftig) is deze activiteit ingezakt, o.m. door de opkomst van televisie. De kleinzoon van Klaas Woudt (ook een Klaas Woudt) had een hele goede neus voor goede literaire schrijvers. Hij heeft werk uitgegeven (en gedrukt) van o.a. Vestdijk, Hermans, Kouwenaar, Mulisch,

De zetterij anno 1920.
Alles werd destijds met de hand in lood gezet!

Jan Heijnis Teunissoon, oprichter van de drukkerij overleden in 1879.

Klaas Woudt, werkzaam in de drukkerij van 1870 tot 1922.

Jan Woudt, Firmant tot 1942, naar een geschilderd portret.

Pieter Woudt, Firmant tot 1964.

Buddingh en Greshoff. Het allereerste werk van Jan Wolkers is hier ook door hem uitgegeven (1961, *Serpentina's Petticoat*). Helaas lukte het hem niet om de uitgeefactiviteiten tot een zakelijk succes te maken. In 1976 heeft Klaas Woudt het bedrijf overgedragen aan twee toenmalige werknemers; hijzelf is vervolgens elders succesvol uitgever in loondienst geworden. Afgezien van incidentele gevallen, zijn de uitgeefactiviteiten na 1976 gestaakt en is het

bedrijf alleen nog drukkerij geweest. De boekhandel was in 1967 al opgeheven.

In 1983 is drukkerij Heijnis samengegaan met de Zaanijkse drukkerij Schipper. De huidige eigenaren (Marjolein en Maurice Lensink) hebben het bedrijf sinds 1996 en zijn in toenemende mate actief voor kleine en grote non-profit instellingen maar ook voor bedrijven in heel Noord-Holland.

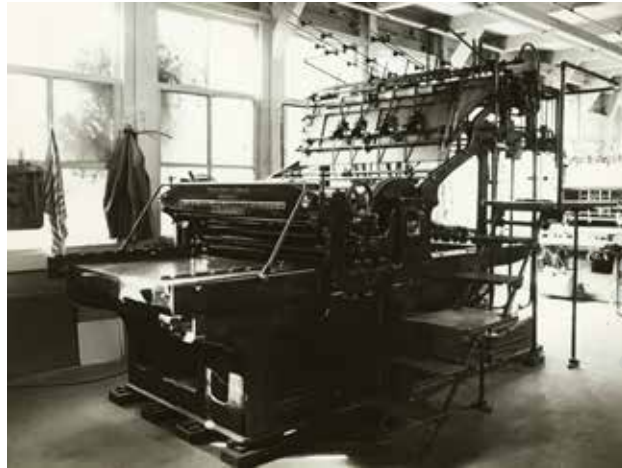
De drukkerij anno 1920, een snelpers en twee degels. Let op het centrale drijfwerk.

Over de huisvesting is ook nog wat te vertellen. Het gebouw aan de Lagedijk bestaat feitelijk uit 5 gedeeltes die aan elkaar gekoppeld of aangebouwd zijn. Het houten middenstuk was er het eerst; het woonhuis (met de schuin geplaatste toegangsdeur naar het kantoor) stamt uit 1902; het witte deel met de groene deuren dient voor expeditie en is rond 1895 bij het bedrijf getrokken; het stenen gedeelte aan de Zaan stamt uit de jaren 1920. Verder is er nog een voormalig stukje erf tussen het woonhuis en het 'middenschip' bij het kantoor getrokken. Het gedeelte met de witte gevel was tot 1895 een

zoutopslagloods van de Zaanlandsche Zoutziederij (Z.Z.Z.). De Z.Z.Z., opgericht in 1886, was een onderneming van Jacob Pieter Vis. Drukkerij Heijnis ondervond last van het proces van zoutzieden. Met name de neerslag uit de schoorsteen van de stoommachine was een punt van discussie. Na uitgebreid procederen bij gemeente, provincie en uiteindelijk De Kroon, moest Vis zijn activiteiten op deze plaats staken. Hij vertrok naar elders en startte toen het bedrijf dat later bekend zou worden als de Koninklijke Nederlandse Zoutindustrie. Hiermee staat hij te boek als één van de grondleggers van Akzo.

Boekhandel en kantoor na 1907. Het kantoor is de voormalige zoutziederij.

De Victoria 70x100 snelpers. Na meer dan 40 jaar trouwe dienst gesloopt in 1967 om ruimte te maken voor de Johannesberger.

Theetaid 1953.

